

17.06.2019

TÜRKİYE'NİN SAVUNMA-GÜVENLİK-DIŞ POLİTİKASINI İLGİLENDİREN GELİŞMELER

SURİYE (SURİYE KUZEYİ- SOÇİ - İDLİB - SURİYE'de ATEŞKES)

- *Rusya: Militanlar Suriye'nin iki bölgesini ve Halep kentini ateşe tuttu...* Rusya Savunma Bakanlığı, Suriye'de militanların son 24 saat içinde Lazkiye ve Hama bölgelerinde, ayrıca Halep kentinde ateşkesi ihlal ettiklerini bildirdi.

ORTADOĞU-AFRİKA

- *ABD: 'Yüzyılın Anlaşması' Kasım ayına ertelenebilir...* ABD'nin Orta Doğu Özel Temsilcisi Jason Greenblatt, Trump Hükümetinin 'Yüzyılın Anlaşması' olarak nitelediği Orta Doğu barış planına ilişkin açıklamayı kasıma ertelenebileceğini söyledi. New York'ta düzenlenen The Jerusalem Post yıllık konferansında konuşan Greenblatt, uzun süredir açıklanması beklenen Orta Doğu barış planının İsrail'deki seçimler nedeniyle Kasım ayına kalabileceğini bildirdi.

- *Suudi Arabistan: Tanker saldırılarından İran sorumlu...* Umman Körfezi'nde iki petrol gemisine düzenlenen saldırıyla ilgili İran'a yönelik baskı artıyor. ABD ve İngiltere'den sonra Suudi Arabistan da saldırıdan İran'ı sorumlu tuttu.

- *ABD İran'ı insansız hava aracını düşürmeye çalışmakla suçladı...* ABD Umman Körfezi'nde iki petrol tankerindeki patlamalardan sorumlu tuttuğu İran'ı, patlamaların ardından gözlem uçuşu yapan bir Amerikan insansız hava aracını da düşürmeye çalışmakla suçladı. 13 Haziran'da Japonya'ya ait Kokuka Courageous ve Norveç'e ait Front Altair adlı gemilerde patlamalar meydana gelmişti. Tahran yönetimi, iki petrol tankerindeki patlamaların arkasında oldukları iddiasını reddediyor. ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı, İran'ı, saldırının ardından Japon tankeri Kokuka Courageous'a yönelik gözlem uçuşunu engellemek için, Amerikan insansız hava aracı MQ-9 Reaper'ı karadan havaya füze ile vurarak düşürmeye teşebbüsle suçladı. Ancak teşebbüsün başarısızlıkla sonuçlandığı belirtildi.

- İngiltere Dışişleri Bakanı: Elimizdeki istihbarata göre tanker saldırılarının gerisinde İran'ın olduğu neredeyse kesin... İngiltere Dışişleri Bakanlığı, 13 Haziran'da Umman Körfezi'ndeki tanker saldırılarıyla ilgili ikinci kez İran'ı suçlayan açıklama yaptı. İngiltere'nin Tahran Büyükelçisi Rob Macaire'in ilk açıklamanın ardından İran Dışişlerine çağrıldığı ve uyarıldığı haberlerini yalanlamasının ardından ikinci açıklama geldi. Macaire İran Dışişleri ile acil görüşmeyi kendisinin talep ettiğini savunurken Dışişleri Bakanı Jeremy Hunt da Londra'nın kendi istihbarat değerlendirmesini yaptığını iddia etti. Hunt, Umman Körfezi'ndeki tanker saldırılarının gerisinde İran'ın bulunduğu 'neredeyse kesin' olduğunu dile getirdi: "Kendi istihbarat değerlendirmemizi yaptık ve kullandığımız ifade 'neredeyse kesin' oldu. Bunu başka

birinin yapabileceğine inanmıyoruz." İlk açıklamasında da istihbarat değerlendirmesinden söz etmeksizin İran Devrim Muhafızlarının saldırılardaki sorumluluğunun neredeyse kesin olduğunu söyleyen Hunt, taraflara gerilimi düşürme çağrısı da yaptı. İran Devrim Muhafızları, Başkan Donald Trump tarafından ABD'nin yabancı terör örgütleri listesine konulmuştu.

- *İsrail, işgal altındaki Golan Tepeleri'ne kurulacak yerleşim birimine 'Trump Tepeleri' adını verdi...* İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, işgal altındaki Golan Tepeleri'nde ABD Başkanı Donald Trump'ın ismini taşıyacak yeni Yahudi yerleşim biriminin temelini attı. ABD Başkanı'nın Golan'daki İsrail egemenliğini tanıma kararına teşekkür mahiyetinde olan "Ramat Trump" ismindeki yeni yerleşim biriminin temel atma törenine ABD'nin Kudüs Büyükelçisi David Friedman da katıldı. Netanyahu temel atma töreninde yaptığı konuşmada "Son 10 yılda biz burada sınırda (Suriye sınırı) olmasaydık neler olurdu, hepimiz biliyoruz. İran ile onun kolu olan Hizbullah'ın sınıra ve genel olarak Suriye'ye hakim olma girişimlerine karşı çalışmaya devam edeceğiz." ifadelerini kullandı. İsrail hükümeti, Trump'ın Golan Tepeleri'ndeki İsrail egemenliğini tanımasının akabinde yeni yerleşim birimi inşa etme kararı almıştı. ABD Başkanı Trump, 25 Mart'ta Beyaz Saray'da İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu ile yaptığı görüşmede, "Golan Tepeleri üzerinde İsrail'in egemenliğini ABD'nin resmen tanıdığını" ilan eden başkanlık kararnamesini imzalamıştı.

- *Veliaht Prens Muhammed bin Selman'dan Kaşıkçı cinayeti konusunda Türkiye'ye üstü kapalı uyarı...* Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammet Bin Selman, ülkesinin İstanbul Başkonsolosluğu'nda öldürülen gazeteci Cemal Kaşıkçı hakkında isim vermeden "Bu cinayet üzerinde siyasi kazanım peşinde koşanlar buna bir son vermeli. Kanıtları varsa mahkemeye sunarak adaletin tecelli etmesine yardımcı olsunlar" dedi. Arap dünyasında yayınlanan Asharq al-Awsat gazetesine konuşan Prens Bin Selman, Kaşıkçı'nın ölümü hakkında "Acı verici bir cinayet" yorumunda bulundu. "Türkiye de dahil tüm İslam ülkeleriyle yakın ilişkiler kurmak istiyoruz" diyen Veliaht Prens, Kaşıkçı cinayeti hakkında elinde delil bulunan ülkeleri bu delilleri mahkemeye sunmaya çağırdı. Bin Selman "Delili olanlar bunları mahkemeye sunarak adaletin tecelli etmesi için yardımcı olsunlar. Bu cinayeti siyasi amaçları ile suistimal edenler artık buna bir son vermelidir" açıklamasında bulundu.

AVRUPA – AB

- *Türkiye'den Avrupa'ya geçen sığınmacıların sayısında belirgin düşüş...* AB Komisyonu verilerine göre, Türkiye'den Avrupa'ya geçen sığınmacıların sayısı bir önceki yıla oranla yaklaşık yüzde 30 oranında azaldı. Türkiye üzerinden Avrupa'ya geçen sığınmacıların sayısında bu yılın ilk dört ayında gözle görülür bir azalma kaydedildi. Welt am Sonntag gazetesinde yer alan habere göre 5 Mayıs 2019'a kadar 11 bin 217 sığınmacı Türkiye'den Avrupa'ya geçti. Geçen yılın aynı döneminde bu rakam 15 bin 833 olarak açıklanmıştı. Böylece sığınmacıların sayısında bir yılda yüzde 29 oranında bir gerileme tespit edildi.

- *Alman hükümetinden Ankara'ya S-400 uyarısı...* Alman hükümeti Rusya'dan S-400 füze savunma sistemleri almaya hazırlanan Türkiye'ye, NATO'daki konumunu göz önünde bulundurarak bu kararını yeniden gözden geçirmesi çağrısı yaptı.

- *İngiliz özel kuvvetlerinin yeni Rusya planı...* İngiliz özel kuvvetlerinde, modern savaş beklentilerinin değişmiş olması nedeniyle hazırlanan gizli bir plana uyum sağlanması için yapısal değişikliğe gidiliyor. Söz konusu yeni planın amacıysa, 'Rusya'nın gizli faaliyetlerini'

ortaya çıkarmak. BBC Newsnight programının, isimlerini açıklamadığı birtakım İngiliz üst düzey yetkili ve askeri kaynaklara dayandırdığı haberine göre İngiliz özel kuvvetlerinin odağı IŞİD'e karşı düzenlenen operasyonlardan, 'Rusya gibi yabancı tehditleri' etkisizleştirmeye yönelik istihbarat operasyonlarına kaydırılacak. BBC'nin haberine göre 'Özel Operasyonlar Konsepti' ismi verilen bu gizli plan, modern çatışma beklentilerinin değişmiş olmasına dayanıyor ve bu çatışmaların bundan sonra doğrudan uluslar arasında yaşanacağı inanışıyla temellendiriliyor. Gizli plana ilişkin teklifin şu anda üst düzey askeri yetkililer tarafından incelenmekte olduğu belirtiliyor. BBC'ye göre bu işlem tamamlandıktan sonra askeri yetkililer hükümete planı onaylama tavsiyesinde bulunacak. İngiltere Savunma Bakanlığı yetkilileri ise özel kuvvetlerin faaliyetlerine ilişkin yorumda bulunmayacaklarını söyledi ve BBC'nin haberini ne doğruladı ne de yalanladı.

YUNANİSTAN - KIBRIS

- *Yunanistan'dan Türkiye'ye Kıbrıs yaptırımı girişimi...* Yunanistan ve Kıbrıs Cumhuriyeti, Kıbrıs'ta doğalgaz arama faaliyetlerine devam etmesi halinde Ankara'ya karşı "gerekli önlemlerin alınması için" diğer AB üyelerini harekete geçmeye çağıracağını açıkladı. Yunanistan Başbakanı Aleksis Tsipras, Türkiye'nin bölgedeki faaliyetlerine devam etmesi halinde AB'nin Ankara'ya yaptırımlar uygulayabileceğini söyledi. Tsipras konunun önümüzdeki hafta yapılacak olan AB Zirvesi'nde masaya yatırılarak, ilgili kararların bu toplantıda alınabileceğini belirtti.

- *Türkiye Dışişleri'nden MED7 zirvesi açıklamasına tepki...* Türkiye Dışişleri Bakanlığı, Güney Avrupa ülkelerinin liderlerini bir araya getiren Malta'daki AB zirvesi ortak bildirisindeki ifadelerle ilgili bir açıklama yayınladı. Açıklamada "Fransa, İtalya, İspanya, Malta, Portekiz, Yunanistan ve GKRY'nin katılımıyla 14 Haziran 2019 tarihinde Malta'da düzenlenen AB üyesi Güney Avrupa Ülkeleri (Med7) Altıncı Zirvesi sonunda kabul edilen ortak bildiride yer alan Ege, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs meselesine ilişkin, taraflı, gerçeklerden kopuk ve uluslararası hukuka aykırı ifadeleri reddediyoruz" ifadelerine yer verildi. Açıklamada ayrıca "Bu ifadeler, Rum/Yunan ikilisinin BM'nin Kıbrıs meselesinin çözümüne ilişkin ilkeleriyle ve uluslararası hukuk kurallarıyla bağdaşmayan ulusal pozisyonlarını yansıtmaktadır. Bizim için hiçbir değeri, hükmü ve etkisi yoktur" ifadesi kullanıldı.

- *Macron: Türkiye Kıbrıs'ta yasa dışı faaliyetlerini sonlandırmalı...* Fransa Cumhurbaşkanı Macron, Kıbrıs açıklarında hidrokarbon arayan Türkiye'nin "yasa dışı faaliyetlerini sonlandırması gerektiğini" söyledi. Macron, "AB bu konuda zayıflık göstermeyecek" dedi.

- *GKRY'den Türk sondaj gemisinin mürettebatı için tutuklama emri...* Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, ada açıklarında hidrokarbon arayan Türk sondaj gemisinin mürettebatı hakkında tutuklama emri çıkarıldığını açıkladı. GKRY Dışişleri Bakanlığında bir yetkili, Reuters haber ajansına yaptığı açıklamada "Tutuklama emirlerinin çıkarıldığını teyit edebilirim" dedi. İsmi açıklanmayan yetkili, hakkında tutuklama emri çıkarılan kişi sayısının, çift haneli olduğunu belirtti. Yetkilinin yaptığı açıklamaya göre, tutuklama emri çıkarılmasına gerekçe olarak sınır ihlali gösterildi.

ABD - AMERİKA

- *ABD'li üniversiteden rapor: Pentagonun operasyonları küresel ısınmada büyük rol oynuyor...* Amerikan Brown Üniversitesi 'Savaşın Maliyeti' başlığıyla seriler halinde yayınladığı raporunda Pentagon'un 2001-2017 yıllarındaki sera gazı emisyonunu mercek altına aldı. ABD'nin askeri harcamalarına Rusya ve Çin'in toplam savunma bütçelerinin birkaç katı bütçe ayırdığı ve bunun ABD hükümet bütçesinin yarısına tekabül ettiği vurgulanan raporda, ABD ordusunun 11 nükleer uçak gemisinin yanı sıra devasa bir askeri güçle 2001'den bu yana 80 ülkede askeri operasyon yaptığı kaydedildi. 'PENTAGON DÜNYADA EN FAZLA SERA GAZI ÜRETEN YAPI' Bu operasyonların devasa bir enerji kullanımına yol açtığı belirtilen raporda, "Aslında Pentagon dünyanın en fazla petrol kullanan kurumu ve dolayısıyla dünya üzerinde en fazla sera gazı (GHG) üreten yapıdır." ifadelerine yer verildi. 1 MİLYAR 212 MİLYON METRİK TON EMİSYON Çalışmada, ABD ordusunun 2002 Afganistan işgalinden 2017'nin sonuna kadar en iyimser tahminle 1 milyar 212 metrik ton sera gazı emisyonu gerçekleştirdiği kaydedildi. Raporda, "Örneğin, 2017'de Pentagonun sera gazı emisyonu, İsveç ve Danimarka gibi sanayi ülkelerinin toplam emisyonundan daha fazlaydı." değerlendirmesinde bulunuldu. Pentagon'un 2001 - 2017 yıllarındaki askeri operasyonlarında yaklaşık 766 milyon metrik ton karbondioksit emisyonu salımı gerçekleştirdiği belirtilen raporda, bu miktarın 400 milyon metre tonunun Irak, Suriye, Afganistan ve Pakistan'da yürüttüğü operasyonlardan kaynaklandığına dikkati çekildi. 'ABD ORDUSU PETROLE OLAN BAĞIMLILIĞINI AZALTIRSA..' Raporda, ABD'nin bu emisyonu düşürme ihtimalinin pek görünmediğine işaret edilirken, böyle devam ettiği takdirde ABD'nin küresel iklim değişikliğinin korkunç senaryolarında büyük rol oynamış olacağı belirtildi. ABD ordusunun fosil yakıtların kullanımını azaltmasının hem çevre hem de ABD'nin güvenlik yapısını fosil yakıtlarına bağımlılığını azaltacağı vurgulanan raporda, şu değerlendirmelere yer verildi: "ABD ordusu petrole olan bağımlılığını önemli ölçüde azaltırsa ABD de bugün çabalarını yoğunlaştırdığı özellikle de Basra körfezindeki yakıt kaynaklarına erişim için kullandığı siyasi ve enerji kaynaklarını azaltır. ABD petrol zengini ülkelerle olan bağımlılığını azaltmakla Basra körfezindeki askeri varlığı ile Suudi Arabistan ve diğer bölgesel ortaklarla ilişkilerini tekrar gözden geçirebilir.

- *Güney Amerika'da elektrik kesintisi...* Güney Amerika'da Arjantin ve Uruguay'ın tamamında Brezilya, Paraguay ve Şili'nin ise bazı bölgelerinde elektrik kesintisi yaşanıyor. Arızanın nedeni henüz bilinmiyor.

RUSYA

- *Bolton: Maduro Rusya ile savunma kontratı imzaladı...* Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton, Venezüella lideri Nicolas Maduro'nun geçen Mayıs'ta Rusya ile 209 milyon dolarlık savunma kontratı imzaladığını ileri sürdü. "Maduro Venezüella'nın kaynaklarını son derece irrasyonel yönetti. Mayıs ayında yüz binlerce Venezüellalı açlık çekerken Maduro, Rusya'nın sürekli savunma desteğini satın almaya yönelik kontrat için bu ülkeyle 209 milyon dolarlık ödeme yaptı" ifadelerini kullanan Bolton, ancak kontratın herhangi bir detay açıklamadı.

- *'Rusya Putin-Trump görüşmesini G20 arifesinde olacak şekilde de organize etmeye hazır, ABD'den henüz sinyal yok'...* Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, Moskova'nın Putin-Trump

görüşmesinin Osaka’da düzenlenecek olan G20 zirvesinin arifesinde yapılacak şekilde de organize etmeye hazır olduğunu, fakat ABD’den bu konuda henüz sinyal olmadığını belirtti.

- *Kremlin’den ABD’ye Irak işgali hatırlatması: İçinde beyaz toz olan tüpleri unutmadık...* Kremlin Sözcüsü Peskov, Umman Körfezi’ndeki petrol tankeri saldırılarından asılsız bir biçimde İran’ın sorumlu tutulmasının kabul edilemez olduğunu söyledi. Peskov, 2003’te Irak işgaline dayanak olarak gösterilen suçlamaları da anımsatı: “İçinde beyaz toz olan tüpleri unutmadık. Bu şekilde değerlendirmelerimizde ölçülü olmayı öğrendik.”

ASYA – PASİFİK

- *Hong Kong’da protestolar sürüyor...* Hong Kong’da tartışmalı sınır dışı yasa tasarısının askıya alındığının açıklanmasına rağmen protestolar devam etti. Hong Kong lideri Carrie Lam yasanın tartışma yarattığını söyleyerek halktan özür diledi.

TÜRKİYE – TÜRK DÜNYASI

- *Moody’s, Türkiye’nin kredi notunu düşürdü...* Kredi derecelendirme kuruluşu Moody’s, Türkiye’nin notunu B1’e düşürdü, ekonomik görünümü de "Negatif" olarak belirledi. ABD’li ekonomi kuruluşu Moody’s, Türkiye’nin kredi notunun düşürülmesine gerekçe olarak, ödemeler dengesi krizinin artmaya devam etmesini gösterdi. Kurulustan yapılan açıklamada, borçların ödenmesi ve kalkınmanın sürdürülebilmesi için gereken nakit paranın temin edilmesine olan güvencin sarsıldığına işaret edildi.

- *Cumhurbaşkanı Erdoğan: S-400’ler temmuz ayının ilk yarısında Türkiye’ye teslim edilecek...* Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Türkiye ile NATO müttefikleri arasında krize neden olan Rus savunma sistemi S-400’lerin temmuz ayının ilk yarısında Türkiye’ye teslim edileceğini söyledi. Tacikistan dönüşü uçağa gazetecilere konuşan Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin ile görüşüğünü ve S-400 savunma sistemlerinin temmuz ayının ilk yarısında Türkiye’de olmasını beklediklerini dile getirdi. S-400’lerin F-35 savaş uçakları programıyla uyumlu olmadığını savunan ABD, Türkiye’nin Rus savunma sistemlerini alması halinde F-35 programından çıkarılacağını ve CAATSA yaptırımlarına maruz kalacağı mesajını veriyor.

TERÖRLE MÜCADELE

- *Milli Savunma Bakanlığı: İdlib’de gözlem noktasına saldırı düzenlendi...* Türkiye Milli Savunma Bakanlığı Suriye rejim güçlerinin İdlib’de 9’uncu gözlem noktasına saldırı düzenlediğini ve saldırıya bölgedeki ağır silahlarla anında karşılık verildiğini belirtti.

- Hakurk bölgesinde başarıyla devam eden Pençe Harekâtı dahil, 27 Mayıs’tan bugüne kadar Irak kuzeyinde son 3 haftada toplam 76 PKK’lı terörist etkisiz hâle getirildi.

- Hakurk bölgesinde devam eden Pençe Harekâtı ile koordineli Metina ve Kandil bölgelerine düzenlenen hava harekâtlarıyla bölücü terör örgütü tarafından silah mevzii, barınak ve sığınak olarak kullanılan hedefler vuruldu, 7 PKK'lı bölücü terörist etkisiz hâle getirildi. (16 Haziran)
- Kilis'te canlı bomba yeleği ve patlayıcı ele geçirildi... Kilis'in Elbeyli ilçesi sınır hattında canlı bomba yeleği ile yaklaşık 5 kilogram TNT patlayıcı madde bulundu. Suriye'deki çatışmalı bölgelerden yasa dışı yollarla kente silah ve mühimmat getirildiği bilgisine ulaşan İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, Kilis Cumhuriyet Başsavcılığı koordinesinde çalışma başlattı. Ekipler, ilçeye bağlı Çangallı köyü Suriye sınır hattında canlı bomba yeleği ve patlayıcılar olduğunu belirledi. Bölgeye operasyon düzenleyen ekipler, bir canlı bomba yeleği ve yaklaşık 5 kilogram TNT patlayıcı madde ele geçirdi.